

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

1 юни 2020 година

ПЪРВИ МОДУЛ (60 минути)

Отговорите на задачите от 1. до 30. включително отбелязвайте в листа за отговори.

1. В кой ред НЕ е допусната правописна грешка?

- А) разгорели, отлетели, затрептяли
- Б) сърдечен, порядачен, списъчен
- В) семейна, бездействие, портфейл
- Г) свързвам, завързвам, подвързвам

2. В кой ред е допусната правописна грешка?

- А) летеж, екипаж, алерголог
- Б) разпадна, подслоня, подканя
- В) бездна, доблестна, безкорисна
- Г) отборен, сдобрявам, отговорен

3. В кое изречение НЕ е допусната правописна грешка?

- А) Пред очите ни планинското село се скриваше под плаща на нощта.
- Б) Според рекламната брошура в момента тече разпродажба на одеала.
- В) Туристите се заблудиха във заснежената гора и трудно намериха пътя.
- Г) Зетът на нашите съседи се оказа роднина на новата колежка на майка ми.

4. В кое изречение е допусната правописна грешка?

- А) Очаква се на предстоящата среща да се обсъдят френско-българските отношения в областта на образованието.
- Б) Проверката на здравноосигурителния статус е задължителна при постъпването за болнично лечение.
- В) Пътниците попитаха началник-влака дали може да се преместят на свободните места в последните вагони.
- Г) Новата ѝ тъмно-синя блуза не беше изгладена и затова тя реши да облече отново зеления пуловер.

5. В кое изречение НЕ е допусната правописна грешка?

- А) Сериалът ще се излъчва всяка вечер по Българската Национална Телевизия.
- Б) Новината беше разпространена веднага от Българската Телеграфна Агенция.
- В) Страните от Западните Балкани ще подпишат нов документ за сътрудничество.
- Г) Следващата седмица Виенската Филхармония ще представи новия си репертоар.

6. В коя от подчертаните думи НЕ е допусната граматична грешка?

Фирмата открива два нови търговски обекти (А), за които търси да назначи четирима продавача (Б), двама рекламни агента (В), както и няколко общи работници (Г).

7. В кое изречение е допусната грешка при членуването?

- А) Френските и немските участници в турнира получиха от спонсорите много и разнообразни подаръци.
- Б) Капризната и изтънчена певица отново се оплакваше на организаторите от лошите условия в залата.
- В) Планинската служба съветва туристите върха да се изкачва само при добри атмосферни условия.
- Г) След ремонта в Софийската зоологическа градина на животните ще се осигурят по-добри условия.

8. В кое изречение е допусната граматична грешка?

- А) Съобщиха, че движението на камиони през Шипченския и през Троянския проход ще бъде ограничено през целия ден.
- Б) За предстоящия изпит възнамеряваме още веднъж внимателно да преговориме всички въпроси от програмата.
- В) Спазвайки стриктно физическа дистанция по време на епидемия, ние опазваме и себе си, и другите.
- Г) Бащата се успокои, когато големият му син построи новата си къща и се нанесе в нея заедно с цялото си семейство.

9. В кое изречение е допусната пунктуационна грешка?

- А) Витоша, както и Лозенската планина, са предпочитани места за разходка.
- Б) Често си спомням детските години, изпълнени с веселие и много игри.
- В) Вдигайки очи към мрачното небе, старецът прокле тъжната си участ.
- Г) Не трябва обаче да се отказваме от работата си по този проект.

10. В кое изречение е допусната пунктуационна грешка?

- А) Човек не осъзнава своята уязвимост, преходност и обреченост, забравя за реалността и често спира да се съобразява с нея.
- Б) Очаквам те в кабинета си, понеже ако не предадем до утре готовите материали, ще изгубим средствата по проекта.
- В) Актьорът, който се прочу с ролята си в хитовия сериал, е сред най-активните в социалните мрежи.
- Г) Потърси ме не защото искаше да се извини за некоректното поведение, а защото отново се нуждаеше от услуга.

11. В кое от изреченията НЕ е допусната лексикална грешка?

- А) Катедралата в центъра на града е с внушаващи размери и е построена във формата на кръст.
- Б) Древният град Помпей е бил напълно унищожен благодарение на изригването на вулкана Везувий.
- В) Бяха тактични, затова се впуснаха да му досаждат с неудобни въпроси.
- Г) Текстът на предварителния договор съдържа клауза за конфиденциалност.

12. Кое фразеологично словосъчетание е различно по смисъл от останалите?

- А) гърмян заек съм
- Б) дялан камък съм
- В) врял и кипял съм
- Г) вътре в играта съм

13. От коя творба са стиховете?

*След него припна плачуца жена,
протегнала в ръцете си дете.
Но озарен от бледата луна,
безшумно в тягостната тишина
отмина той и всичко опусте.*

- А) „Един убит“
- Б) „Йохан“
- В) „Заточеници“
- Г) „Ралица“

14. В кой ред авторът на всички творби е Пенчо Славейков?

- А) „Моята молитва“, „Кочо“, „Спи езерото; белостволи буки“
- Б) „При Рилския манастир“, „Ралица“, „Песента на човека“
- В) „Ни лъх не дъхва над полени“, „Cis moll“, „Ралица“
- Г) „Самотен гроб в самотен кът“, „Майце си“, „Заточеници“

15. Джапар и Величко са герои от творби на:

- А) Алеко Константинов
- Б) Йордан Йовков
- В) Иван Вазов
- Г) Елин Пелин

16. Коя от творбите НЕ е разказ?

- А) „Другоселец“
- Б) „Серафим“
- В) „Андрешко“
- Г) „Чичовци“

17. Коя от посочените идеи се утвърждава в творбата на Димчо Дебелянов „Да се завърнеш...“?

- А) Човекът е спокоен, сигурен и щастлив, когато е далеч от родния си дом.
- Б) Домът е духовното пространство, за което копнее скитащият се човек.
- В) Завръщането в родния дом е реално осъществимо за странстващия човек.
- Г) Бащината обич е сила и духовно упование в тъжния свят на бездомника.

18. В коя творба НЕ се открива мотивът за несправедливото устройство на света?

- А) „Септември“
- Б) „На оня свят“
- В) „Cis moll“
- Г) „Йохан“

19. Кое твърдение НЕ е вярно?

- А) В повестта на Елин Пелин „Гераците“ се представя конфликтът между поколенията и разпадането на родовия свят.
- Б) В основата на повестта на Елин Пелин „Гераците“ е представянето на човека, който губи своите патриархални ценности.
- В) Страданието на Елка в повестта на Елин Пелин „Гераците“ е следствие от нахлуването на порочното и неморалното в семейната общност.
- Г) Сплотеността между членовете в семейството на Йордан Герака е основна тема в повестта на Елин Пелин „Гераците“.

20. Кое от посочените твърдения НЕ е вярно за *естетическия индивидуализъм*?

- А) Обвързва литературата с актуални социални проблеми.
- Б) Отстоява европеизацията на българската литература.
- В) Насочва вниманието към духовния свят на личността.
- Г) Откроява ролята на твореца като духовен и културен водач.

21. В коя творба е използвана ретроспекция?

- А) „Занемелите камбани“
- Б) „Андрешко“
- В) „Индже“
- Г) „Йохан“

22. Какво е подчертаното изразно средство?

Мъглата се съгъстяваше повече. Стрехите на старата черква плачеха с едри сълзи. Капките тупаха тъжно и правеха вадички по мокрия пясък.

- А) антитеза
- Б) гротеска
- В) метафора
- Г) литота

Прочетете двата текста и изпълнете задачите към тях (от 23. до 30. включително).

ТЕКСТ 1

Днес в редовната ни рубрика „Запознайте се с...“ ще ви заведем в едно медникарско ателие и ще ви разкажем как се наследява един старинен занаят.

– **Как избрахте своята професия?**

– Баща ми е самоук медникар, навремето научил и майка ми на този занаят. Растях с нагласата, че това ще е и моето бъдеще. Така и стана – аз съм второ поколение медникар и четвърто поколение занаятчия. Затова казвам, че моят дядо е прокарал пътечка в гората, баща ми я е павирал, аз я асфалтирам, а ако дъщеря ми продължи, ще направи магистрала по този път. Няма нищо по-хубаво от приемствеността!

– **Как се е променяло медникарството през годините?**

– Преди 200 и повече години медникарите са се занимавали с изработка на съдове, използвани всекидневно в бита. Тогава занаятът е в невероятен **апогей**. Знаете ли, че по това време имотността на едно младо семейство се е измервала в медни съдове? Днес малко хора пият кафе от медно джезве и още по-малко са тези, които ползват медни съдове в домакинството. Така медникарството се пренася в областта на изкуството. В момента занаятчиите като мене се броят на пръсти, а в цяла България сме само три жени. Аз изработвам медни чинии за сувенири, малки икони, а от 20 години правя и уникални картички с метални орнаменти.

– **Трудностите на занаята Ви?**

– Открай време медникарството се е смятало за тежък занаят, защото, освен да познаваш тънкостите на метала, трябва да разбираш и от стругарство, трябва да си и ковач. Но най-трудно винаги ми е било да измисля какво да се роди от едно парченце мед.

– **Има ли история чукчето, с което работите?**

– Това чукче е на 110 години, наследство от дядо ми. Бащата на баща ми е бил ножар и най-младият участник в изложението в Лондон през 1900 година. На връщане му свършват парите, затова остава в Германия и започва работа като ножар. По-късно се връща в родината си, прави собствена мелница и маслобойна и се отказва от ножарството. Тогава завещава това чукче на сина си, а той – на мен.

– **Освен занаята какво друго научихте от предците си?**

– Че ако обичаш работата си, дори най-непривлекателният труд носи радост.

ТЕКСТ 2

Съществуват археологически свидетелства, че медникарството е старинен занаят по българските земи, упражняван още от древните траки. Той се е развивал самостоятелно, макар и с известни чужди (византийски) влияния, още от създаването на българската държава. През XIX в., когато медните съдове започват да заемат важно място във всекидневието на българина, настъпва най-големият разцвет на медникарството по нашите земи. Възникват множество медникарски центрове: Велико Търново, Панагюрище, Видин, Стара Загора, София, Карлово, Троян, Шумен, Пловдив, Устово и мн. др.

Именно по време на Възраждането, когато вече е оформена **диференциацията** на металообработващите занаяти, медникарството се специализира в изработката на домашни съдове и на църковни предмети. Това се дължи на свойствата на медта, която е най-мекият, най-ковкият и най-топлопроводимият от всички метали, използвани в занаятчийството. До Освобождението медникарите сами са леели медта, после от нея изработвали листове, от които са правели съдовете. От края на XIX век започва вносът на медни листове от Цариград. В медникарството се използват редица инструменти, по-важни от които са различните видове наковални (мухлия, циция, макерта) и различни видове малки и големи железни и дървени чукове. Изработвали се над трийсет вида медни съдове, едните от които за бита: котли, сахани, тави, купи, чашки, кани, джезвета, тасове, подноси, гюмове, казани, а другите – свързани с църковните обреди: свещници, дискоси, котленца за светена вода, купели за кръщаване и др.

Една от особеностите на българското медникарство е, че то се е придържало стриктно към принципа за функционалност – както по отношение на формите, така и при украсата. Дълго време се е давало предимство на практичността на изделиято пред художествената му стойност. С годините обаче майсторите медникари са се научили да използват все по-оригинални елементи в украсата на съдовете, поради което медникарството днес спада към художествените занаяти.

23. От коя сфера на общуване е Текст 1?

- А) от научната сфера
- Б) от медийната сфера
- В) от битовата сфера
- Г) от институционалната сфера

24. Кое от посочените твърдения НЕ е вярно за Текст 1?

- А) Текстът информира за родовата приемственост в медникарския занаят.
- Б) В текста се упоменават специфики на медникарския занаят в България.
- В) Текстът проследява подробно етапите в развитието на медникарството.
- Г) В текста се споменават особености на медникарството в миналото и днес.

25. Какво е значението на думата *апогей*, използвана в Текст 1?

- А) начало, старт
- Б) разцвет, подъем
- В) застой, упадък
- Г) завършек, край

26. Кое от посочените твърдения е вярно според Текст 1?

- А) По количеството притежавани медни съдове в миналото се е определяло дали едно семейство е заможно.
- Б) Медникарството се смята за тежък занаят, защото е много лесно да се измисли първоначалната идея.
- В) Чукчето, което жената е наследила от дядо си и с което тя работи в ателието си, е на повече от два века.
- Г) Жената е научила от предците си, че ако клиентите са доволни, занаятчията започва да обича работата си.

27. От коя сфера на общуване е Текст 2?

- А) от битовата сфера
- Б) от научната сфера
- В) от естетическата сфера
- Г) от институционалната сфера

28. Каква функция изпълнява Текст 2?

- А) да анализира
- Б) да информира
- В) да регламентира
- Г) да пропагандира

29. Използваната в Текст 2 дума *диференциация* е:

- А) жаргонна дума
- Б) диалектна дума
- В) архаична дума
- Г) чужда дума

30. Кое от посочените твърдения е вярно според Текст 2?

- А) Изработваните медни съдове в миналото са били използвани основно за придаване на уют в дома.
- Б) В миналото занаятчиите медникари са се концентрирали само върху художествената страна при изработката на своите изделия.
- В) Изделията на медникарите са разнообразни съдове и предмети за битова и религиозна употреба.
- Г) Разцветът на медникарството у нас е след Освобождението, когато се преустановява вносът на медни листове.

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

1 юни 2020 година

ВТОРИ МОДУЛ (60 минути)

Отговорите на задачите със свободен отговор запишете в свитъка за свободните отговори на предвиденото място.

Прочетете двата текста и изпълнете задачите към тях (от 31. до 34. включително).

ТЕКСТ 1

Днес в редовната ни рубрика „Запознайте се с...“ ще ви заведем в едно медникарско ателие и ще ви разкажем как се наследява един старинен занаят.

– **Как избрахте своята професия?**

– Баща ми е самоук медникар, навремето научил и майка ми на този занаят. Растях с нагласата, че това ще е и моето бъдеще. Така и стана – аз съм второ поколение медникар и четвърто поколение занаятчия. Затова казвам, че моят дядо е прокарал пътечка в гората, баща ми я е павирал, аз я асфалтирам, а ако дъщеря ми продължи, ще направи магистрала по този път. Няма нищо по-хубаво от приемствеността!

– **Как се е променяло медникарството през годините?**

– Преди 200 и повече години медникарите са се занимавали с изработка на съдове, използвани всекидневно в бита. Тогава занаятът е в невероятен **апогей**. Знаете ли, че по това време имотността на едно младо семейство се е измервала в медни съдове? Днес малко хора пият кафе от медно джезве и още по-малко са тези, които ползват медни съдове в домакинството. Така медникарството се пренася в областта на изкуството. В момента занаятчиите като мене се броят на пръсти, а в цяла България сме само три жени. Аз изработвам медни чинии за сувенири, малки икони, а от 20 години правя и уникални картички с метални орнаменти.

– **Трудностите на занаята Ви?**

– Открай време медникарството се е смятало за тежък занаят, защото, освен да познаваш тънкостите на метала, трябва да разбираш и от стругарство, трябва да си и ковач. Но най-трудно винаги ми е било да измисля какво да се роди от едно парченце мед.

– **Има ли история чукчето, с което работите?**

– Това чукче е на 110 години, наследство от дядо ми. Бащата на баща ми е бил ножар и най-младият участник в изложението в Лондон през 1900 година. На връщане му свършват парите, затова остава в Германия и започва работа като ножар. По-късно се връща в родината си, прави собствена мелница и маслобойна и се отказва от ножарството. Тогава завещава това чукче на сина си, а той – на мен.

– **Освен занаята какво друго научихте от предците си?**

– Че ако обичаш работата си, дори най-непривлекателният труд носи радост.

ТЕКСТ 2

Съществуват археологически свидетелства, че медникарството е старинен занаят по българските земи, упражняван още от древните траки. Той се е развивал самостоятелно, макар и с известни чужди (византийски) влияния, още от създаването на българската държава. През XIX в., когато медните съдове започват да заемат важно място във всекидневието на българина, настъпва най-големият разцвет на медникарството по нашите земи. Възникват множество медникарски центрове: Велико Търново, Панагюрище, Видин, Стара Загора, София, Карлово, Троян, Шумен, Пловдив, Устово и мн. др.

Именно по време на Възраждането, когато вече е оформена **диференциацията** на металообработващите занаяти, медникарството се специализира в изработката на

домашни съдове и на църковни предмети. Това се дължи на свойствата на медта, която е най-мекият, най-ковкият и най-топлопроводимият от всички метали, използвани в занаятчийството. До Освобождението медникарите сами са леели медта, после от нея изработвали листове, от които са правели съдовете. От края на XIX век започва вносът на медни листове от Цариград. В медникарството се използват редица инструменти, по-важни от които са различните видове наковални (мухлия, циция, макерта) и различни видове малки и големи железни и дървени чукове. Изработвали се над трийсет вида медни съдове, едните от които за бита: котли, сахани, тави, купи, чашки, кани, джезвета, тасове, подноси, гюмове, казани, а другите – свързани с църковните обреди: свещници, дискози, котленца за светена вода, купели за кръщаване и др.

Една от особеностите на българското медникарство е, че то се е придържало стриктно към принципа за функционалност – както по отношение на формите, така и при украсата. Дълго време се е давало предимство на практичността на изделиято пред художествената му стойност. С годините обаче майсторите медникари са се научили да използват все по-оригинални елементи в украсата на съдовете, поради което медникарството днес спада към художествените занаяти.

31. Изброени са факти от двата текста, както и факти, които липсват в тях. В свитъка за свободните отговори запишете САМО буквите на отговорите, с които са означени ЧЕТИРИТЕ факта, ОТСЪСТВАЩИ в посочените текстове.

- А) По медните съдове в миналото често пъти били издълбавани дати, надписи, посвещения и нравоучения.
- Б) Медните съдове били предпочитан сватбен подарък, защото се смятало, че носят на младото семейство усещане за топлина и уют.
- В) Днес в България твърде малко хора упражняват медникарския занаят, като сред тях са и три жени.
- Г) Работата на медникаря изисква доста добри умения на стругар и ковач, както и познаване на тънкостите на метала.
- Д) Има сведения, че медникарският занаят се упражнява по българските земи още от времето на древните траки.
- Е) За разлика от сребърните и златните съдове и предмети медните изделия лесно се окисляват.
- Ж) Медникарските инструменти включват разнообразни по вид наковални и чукове.
- З) Декоративните мотиви върху медните съдове обикновено са геометрични фигури и изображения на животни.

32. В свитъка за свободните отговори запишете ВЪЗМОЖНО НАЙ-КРАТКО кое е ОБЩОТО, за което се говори в ДВАТА текста.

33. В свитъка за свободните отговори в рамките на 2 – 3 изречения формулирайте собствена теза по една от посочените теми:

*Бъдещето на старите занаяти
Трудът – тежест или радост*

34. В свитъка за свободните отговори запишете сбито и кратко (в резюме) основното от съдържанието на Текст 2.

35. За всяко празно място изберете НАЙ-УМЕСТНАТА от думите и я запишете срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори.

Гербът представлява графично (А), създадено по определени правила, което принадлежи на даден род, град, държава, организация и т.н. Той е (Б) знак, съчетаващ фигури и предмети с определено символно значение. Всяка съвременна държава има свой герб, който е неин (В) символ и е израз на нейния суверенитет. Науката, която (Г) гербовата символика и описва гербовете, се нарича *хералдика*.

- А) изражение, изображение, изложение
- Б) отличителен, почтителен, увеличителен
- В) основен, основаващ, основателен
- Г) изобличава, научава, изучава

36. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете правилните ФОРМИ на думите, поставени в скобите.

А) Членуване

През тази година именно (необходимост) от нови средства наложи да се актуализира (бюджет) на (Национална) здравноосигурителна каса.

Б) Местоимения

Жената се успокои, когато не видя (никой/никого) пред вратата.
Познавам художника, (чийто/чиито) живописни платна са изложени в новата галерия.
Те трябваше да преодолеят (техните/своите) собствени различия, за да постигнат общата (им/си) цел.

В) Учтивa форма

Господине, бихте ли ми (отговорил) на един въпрос? Сам ли сте (проявил) интерес към новите ни продукти, или бяхте лично (информиран) от нашите представители?

37. В текста са пропуснати САМО ПЕТ препинателни знака. Препишете текста в свитъка за свободните отговори, като поставите пропуснатите знаци.

Човек, който иска да намали теглото си трябва да потърси специалист. Контролът на теглото трябва да бъде непрекъснат, но ако цял живот сме на диета ще се лишим от много храни. Известен диетолог твърди Храната приемана ежедневно от нас, ни зарежда с енергия, от която ние не трябва да се лишаваме.

Прочетете творбата „Ще бъдеш в бяло“ и изпълнете 38. и 39. задача.

Ще бъдеш в бяло – с вейка от маслина
и като ангел в бяло облекло...
Аз мисля днес: света прогнил от зло
не е, щом той е твоята родина.
И ето усъмних се най-подир
в невярата тревожна – искам мир.

И с вяра ще разкрия аз прегръдки,
загледан в две залюбени очи.
И тих ще пия техните лъчи, –
ще пия светлина, лечебни глътки.
И пак ще се обърна просветлен
света да видя цял при ярък ден.

И нека съсипни се той окаже!
(Веднъж ли съм се спъвал в съсипни,
залутан из среднощни тъмнини?)
Аз бих намерил и тогава даже
обломки, от които да създам
нов свят за двама ни, и свят, и храм.

38. В свитъка за свободните отговори запишете с ЦИТАТИ от текста ДВА ПРИМЕРА (С ПО ЕДИН СТИХ), които се отнасят до представянето на любимата като неземно създание.

39. В свитъка за свободните отговори със СВОИ ДУМИ запишете ДВА ПРИМЕРА за това как любовта променя лирическият герой.

40. Свържете името на героинята с името на автора, от чиято литературна творба е всяка от тях. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете името на автора.

А) Тиха	Алеко Константинов
Б) Ралица	Елин Пелин
	Йордан Йовков
	Пенчо Славейков

Свържете името на героя с литературната творба, от която е съответният герой. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете заглавието на творбата.

В) чорбаджи Марко	„Албена“
Г) Станчо	„Под игото“
	„Последна радост“
	„Задущница“

Свържете заглавието на всяка от творбите с нейния автор. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете името на автора.

Д) „До моето първо либе“	Иван Вазов
Е) „Миг“	Христо Ботев
	Пейо Яворов
	Димчо Дебелянов

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

1 юни 2020 година

ТРЕТИ МОДУЛ (120 минути)

Аргументативния текст напишете в свитъка за свободните отговори на предвиденото място.

41. Прочетете откъсите от разказа „Чорба от греховете на отец Никодим“ на Елин Пелин и в свитъка за свободните отговори напишете аргументативен текст в обем до 4 страници на тема *Човекът и неговите съмнения*. Преди текста отбележете жанра му – интерпретативно съчинение или есе.

Отец Никодим живееше самотен в малката си стаичка и не пожела да общува с мене. Хранеше се сам, редовен и точен бе на всички служби, на утринните и вечерните. С любов и старание той отглеждаше цветята в градината, и особено обичаше белите рози, от които тук е насадил различни видове. През хубавите майски сутрини, когато тия рози нацъфтяваха и дворът сякаш се изпълваше с малки бели ангелчета, отец Никодим слизаше между тях, дълго се разхождаше, миришеше ги и откъсваше само една. Интересно бе, че тая роза всякога намираха оставена на пейката зад манастирската ограда, гдето се простира най-хубавата ливада. Днес вече знам, че тая странност не е била без значение, макар и да е забулена в тайна.

[...]

Отец Никодим бе дошъл в манастира още младеж, на двадесетгодишна възраст, и си е бил все такъв чудак. Много пъти са му предлагали да стане игумен, но той смирено е отказвал.

Сега той почива успокоен под своята дюля, която е навела над него кичестия си храст, отрупан с млад и зелен още плод. А ние ще ядем чорба от неговите грехове.

Отец Сисой се усмихна мъдро, повдигна ръце, за да се дръпнат дългите ръкави на расото му, и продължи:

– Вчера в дъното на едно скрито долапче в килията на отец Никодим, която сега е празна, се намери едно гърне, пълно с фасул, захлупено с молитвеника на покойния. Всяко зърно поотделно бе завито в книжка.

Върху първата бяла страница на молитвеника пише...

Отец Сисой извади от пазвата си малка, със стара подвързия книга и прочете: „За всяко мое прегрешение, с дело или с помишление, оставям тук по едно бобено зърно – черно за неппростимите и бяло за тия, които хвърлят душата ми в съмнение и мисълта ми не може да разграничи грях ли са, или не. За черните пред Бога се разкайвам дълбоко, за белите се моля за прошка.“

Отец Сисой затвори книжката, сложи я на масата и извади от джеба си една кърпа, в която бе увито нещо. Като я разви, той изтърси от нея на масата цял куп малки смачкани книжки, които се пръснаха от въздишката му.

– Това са книжките, с които бяха обвити фасулените зърна. На всяка от тях е написан грехът, който отец Никодим е сторил. Прочетох ги едно по едно и виждам, че душата на бедния монах може би се е терзала напразно и че бог милостив е приемал молитвите му с блага и добродушна усмивка. Нека прочетем някои:

„Спомних си за светския живот и за младостта си. Спомних за любовта си, която стана причина да постъпя в манастира. Спомних за тая, която обичах, и за белите рози, с които тя обичаше да се кичи“ – черно зърно.

„За спомен на нейните бели рози, насадих в градината три“ – черно зърно.

„Върху пейката на ливадата зад манастира оставям всеки ден по една бяла роза за тоя, който я намери. Нека ѝ се радва една непозната душа, както се е радвала някога тя“ – бяло зърно.

„Една мисъл ми не дава мира – защо избягах от живота. Спасих ли себе си, или се погубих?“ – бяло зърно.

„Като спасява човек душата си, не погубва ли тялото си?“ – бяло зърно.

„Мисля и не знам кое е върховното в човека – душата или тялото. Не са ли те същност неразделна и не тържествува ли душата пред влеченията радостни на тялото?“ – бяло зърно.

И тъй във всички написани книжки, пущани в гърнето, бяха отбелязани не сторени грехове, а спомени от младини, мисли, които са раждали съмнения, и съмнения, които са мъчили душата на покойния отец Никодим.

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

1 юни 2020 година

КЛЮЧ С ВЕРНИТЕ ОТГОВОРИ

Задачи с избираем отговор

<i>Задача</i>	<i>Верен отговор</i>	<i>Брой точки</i>
1.	В	1
2.	В	1
3.	А	1
4.	Г	1
5.	В	1
6.	Г	1
7.	В	1
8.	Б	1
9.	А	1
10.	Б	1
11.	Г	1
12.	Г	1
13.	Б	1
14.	В	1
15.	Б	1
16.	Г	1
17.	Б	1
18.	В	1
19.	Г	1
20.	А	1
21.	В	1
22.	В	1
23.	Б	1
24.	В	1
25.	Б	1
26.	А	1
27.	Б	1
28.	Б	1
29.	Г	1
30.	В	1

Задачи със свободен отговор

Задача	Верни отговори	Брой точки
31.	А, Б, Е, З	4
32.	<i>медникарският занаят / медникарството</i>	1
33.	Теза	2
34.	Текст	4
35.	А) изображение Б) отличителен В) основен Г) изучава	4
36.	А) необходимостта, бюджетът, Националната Б) никого, чиито, своите, си В) отговорили, проявили, информиран	10
37.	Човек, който иска да намали теглото си, трябва да потърси специалист. Контролът на теглото трябва да бъде непрекъснат, но ако цял живот сме на диета, ще се лишим от много храни. Известен диетолог твърди: „Храната, приемана ежедневно от нас, ни зарежда с енергия, от която ние не трябва да се лишаваме“.	5
38.	<u>Възможни отговори:</u> „Ще бъдеш в бяло – с вейка от маслина“ „и като ангел в бяло облекло“ „И тих ще пия техните лъчи“ „ще пия светлина, лечебни глътки“	2
39.	<u>Примерни отговори:</u> Героят възвръща вярата си / проглежда за красотата. Героят преодолява терзанията и тревогите си / безпокойствата си. Героят променя мисленето си / представата си за света. Любовта лекува неверието / дава сили на героя. Любовта просветлява / пречиства / вдъхновява героя.	2
40.	А) Йордан Йовков Б) Пенчо Славейков В) „Под игото“ Г) „Задушница“ Д) Христо Ботев Е) Димчо Дебелянов	6
41.	Текст	30